

על מסחר במטבעות וירטואליים ותאגידים בנקאיים מאמר לכבוד שבוע הבלוקצ'יין הגלובלי

עו"ד נועם בר דוד, ראש מחלקת איסור הלבנת הון ושותף במחלקת הליטיגציה ובמחלקת הבנקאות, ו**עו"ד שיר ברק**, ממחלקת איסור הלבנת הון ובנקאות.

טכנולוגיית הבלוקצ'יין, המשתייכת למשפחת הטכנולוגיות המבוזרות, מאפשרת ליצור מאגר נתונים ללא קיומו של גוף מרכזי השולט על הנתונים, והיא הפכה לפופולרית במיוחד בשנים האחרונות בעיקר בזכות הכלת הביטקוין (Bitcoin) - המטבע הקריפטוגרפי המבוזר הראשון שנוצר בשנת 2009.

לצד יתרונותיהם הרבים של הטכנולוגיה החדשנית ושל הביטקוין, קיימים גם כשלים במאפייניהם שיצרו להם תדמית אפלה. הביטקוין, הידוע בהיותו מטבע אנונימי לחלוטין, אינו מאפשר התחקות אבסולוטית אחר מקורו או יעדו, ובשל כך קיים קושי ממשי לפקח על מסחר הנעשה באמצעותו.

בשל מאפייניו של הביטקוין מאז קיומו, מדינות העולם התקשו, ועודן מתקשות, בהטמעתו בשווקים הפיננסיים שלהן ובגיבוש הרגולציה הנדרשת לשם כך. הזירה הבנקאית העולמית רואה (במרבית המקרים) בפעילות שמקורה במטבעות וירטואליים, דוגמת הביטקוין, כפעילות בסיכון גבוה, וכך גם בנק ישראל והתאגידים הבנקאיים בארץ.

ביום 7.7.20 פירסם ארגון FATF, המהווה את כוח המשימה הבינלאומי המוביל את המאבק הגלובלי בהלבנת הון, דו"ח בנושא תחום המטבעות הווירטואליים, ממנו עולה כי גורמי פשיעה מנצלים את מאפייני המטבעות הווירטואליים לצורך פעילות של הלבנת הון ומימון טרור וכן לצורך פשיעה סייבר.

ואולם, לצד הסיכון הגבוה בפעילות הנ"ל, בשנים האחרונות האחרונה ניתן להבחין בניצנים של אימוץ הטכנולוגיה על ידי מדינות שונות בעולם כגון מדינת ניו יורק ומדינות שונות במזרח אסיה, שהבינו כי קידום הרגולציה בתחום החדשני ייטיב עמן, ויביא להתייעלות של השווקים הפיננסיים שלהן.

במדינת ישראל נעשתה בתחום זה התקדמות זעירה יחסית, והרגולציה הנוגעת למסחר במטבעות וירטואליים מצויה, באופן יחסי, בחיתוליה. כפועל יוצא מהיעדר האסדרה והפיקוח בישראל בתחום זה, הרי שהתאגידים הבנקאיים בישראל, עליהם מוטלות חובות רגולטוריות בכל הנוגע לאיסור פעילות של הלבנת הון ומימון טרור, רואים בפעילות מסחר במטבעות וירטואליים כבעלת סיכון ממשי, ולכן מגבילים פעילות זו וחלקם אף אוסרים אותה.

יש לציין כי קיים מתח מסוים בין זכותם של התאגידים הבנקאיים להגביל פעילות מסחר במטבעות וירטואליים, לבין חובתם לפתוח חשבונות ללקוחות ולאפשר את ניהולם, המעוגנת בסעיף 2 לחוק הבנקאות.

בית סלומון ליפשיץ, החילזון 6, **רמת גן**

טל. 03-5757712

פקס. 03-5757725

בית סלומון ליפשיץ, נתנזון 1, **חיפה**

טל. 04-8140500

פקס. 04-8557038

INFO@YSL-LAW.COM

בסוגיה זו דן צוות בין משרדי שהוקם והורכב מנציגי משרד המשפטים (יעוץ וחקיקה), בנק ישראל, הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, רשות המסים ורשות שוק ההון ביטוח וחסכון, ומסקנות הצוות פורסמו במסגרת עמדה שהוגשה מטעם היועץ המשפטי לממשלה בהליך משפטי שהתנהל בבית המשפט המחוזי בתל אביב.

בין חברי הצוות שהוקם הייתה קיימת תמימות דעים, לפיה אין לחייב תאגידים בנקאיים ליתן שירות לנותני שירותים בנכסים וירטואליים, וזאת לנוכח היעדר האסדרה והפיקוח על גופים אלה.

ואולם, ביחס לשאלת חובת הבנק ליתן שירות ללקוחות פרטיים שעיסוקם אינו בתחום המסחר בנכסים וירטואליים, אך מבצעים מפעם לפעם לבצע פעולות הקשורות עם מסחר כאמור, נוצרה מחלוקת של ממש בין חברי הצוות. בנק ישראל, שהוא הרגולטור המפקח והמסדיר את פעילותם של התאגידים הבנקאיים בארץ, סבר בעניין זה כי על התאגידים הבנקאיים לבצע הערכה עצמאית של יכולתם לנהל את הסיכונים הכרוכים בפעילות מסחר בנכסים וירטואליים על ידי לקוחות פרטיים, ועל בסיס הערכה זו הם רשאים לסרב קיומה של פעילות זו, אף אם מדובר בסירוב גורף. מנגד, סברו יתר הרגולטורים כי במקרים בהם מתקיימות נסיבות מפחיתות סיכון, יש מקום לחייב את התאגידים הבנקאיים לאפשר קיומה של פעילות מסחר בנכסים וירטואליים על ידי לקוחות פרטיים, ואילו רק בהיעדר קיומן של נסיבות מפחיתות סיכון יהיו התאגידים הבנקאיים רשאים לסרב סירוב גורף לפעילות האמורה.

בשורה התחתונה, בעוד שכאמור ניתן להבחין בשינוי מסוים בגישת הרגולטורים בישראל לגבי מסחר במטבעות וירטואליים, הרי שטרם נעשתה אסדרה בתחום במדינת ישראל ולא נותר אלא להמתין בציפייה לעמדת הרגולטורים ולהשלמת האסדרה בהקשר דברים זה.

בית סלומון ליפשיץ, החילזון 6, רמת גן

טל. 03-5757712

פקס. 03-5757725

בית סלומון ליפשיץ, נתנזון 1, חיפה

טל. 04-8140500

פקס. 04-8557038

INFO@YSL-LAW.COM

